

Kurucusu:
Dr. Mehmet Ali UZ

Yayın Kurulu:
Dr. Mehmet Ali UZ
Prof. Dr. Saim SAKAOĞLU
Hasan YAŞAR
Ahmet ÇELİK
Ali IŞIK
Av. Serdar CEYLAN

CİLT: 24 • SAYI: 14
14 Mayıs 2025 ÇARŞAMBA

KADEMİK

Sayfalar

Merhaba

/akademiksayfalar

www.merhabahaber.com

80 YAŞINDA YAŞAYAN

KONYA HAFIZASI

İSMAİL DETSELİ

Özel
Sayı 3

İ. Hakki
Biçer

UNUTULAN ZAMANLARIN BEKÇİSİ

Bazı kalemler vardır ki, zamanın kum saatinden süzülen her taneyi tek tek toplar, hafızanın koynunda saklar. Bu kalemler, hayatın gözden düşen kıymetlerini sessizliğe gömmeden, kelimelerin kudretiyle geleceğin avuçlarına bırakır.

Onlar yalnızca hikâye yazmaz; kaybolmaya yüz tutmuş duyguları, sessizce çekilip giden hayatları, eski zamanların zarif ruhunu yaşatırlar. Bir baharın dalında titreyen çiğ tanesini, bir çocuğun gözlerinde parlayan hayali, bir ninenin titrete sesinde saklı masalı yazıya dökerler. Her bir kelime, geçmişle gelecek arasında bir köprü kurar; her satır, insan ruhunun derinliklerinde yankılanan bir şarkı olur.

Böylesi kalemler, zamanın tozlu raflarında unutulmaya mahkûm olan her şeyi; sevgiyle, sabırla, özenle yeniden canlandırır; bir şehrin, bir kültürün, bir neslin görünmeyen hafızasına dönüşür. Sokakların fısıldadığı sırları, rüzgârın taşıdığı eski türküleri, bir evin duvarlarında yankılanan kahkahaları kaydederler. Her bir harfi, yaşamın kırılğan güzelliklerini kucaklar ve insanlığın ortak mirasına sonsuz bir iz bırakır.

Modernleşmenin beton duvarları arasında nefessiz kalanlar, özlemini çektikleri eski şehrin seslerini, kokularını bulmak

için hatıraların gizli sokaklarına sığınır. İşte o zaman, taşı toprağıyla değil ruhuyla şehri omuzlayan vefalı insanları ararlar.

İsmail Detseli, işte o az bulunan hafıza bekçilerinden biridir. Zamanın hoyrat akışına karşı kelimeleriyle bir şehir kurtaran, hatırlamanın ve yaşatmanın kutsallığına inanan bir söz ustasıdır.

Onun her yazısı, kaybolmuş vakitlerin sessizliğini delerek bugüne ulaşan bir hatıra çanı gibi çalar; her satırı, Konya'nın eskimeyen ruhuna bir nefes, bir diriliş armağan eder. "Rüyaları-mın Şehri" dediği Konya'nın kaybolan değerlerini anlatırken hüznündür; ancak yazılarının letafeti, okura her defasında umut ve sıcaklık aşılar. Onun eserleri, yalnızca yaşanmışlıkların değil, aynı zamanda geleceğe bırakılan güçlü işaretlerin de taşıyıcısıdır.

O, şehrinin sokaklarında kaybolan adımları, kahvehane köşelerinde unutulmuş fısıltıları, bir düğün alayının sevinç çılgınlıklarını, eski bir bayram sabahının mahzun kokusunu satırlarında yeniden diriltir.

Bilginin, hikmetin, nüktenin ve en önemlisi tevazuunun adamıdır. Seksen yıla yaklaşan ömründe, her nefesini bu şehrin ruhunu yaşatmaya adanmış bir hafıza işçisidir. Yazılarına göz atanlar; bir yanda yok olmaya

yüz tutmuş geleneklerin sessiz çığlıkları, diğer yanda modern hayatın örttüğü hikâyelerin nahif izleri bulurlar.

İsmail ağabey, bu izlerin kaybolmasına razı olmayan, her birini sabırla toplayan, kelimelerle yeniden hayata döndüren bir emekçidir. Onun yazarlığı, gazetecilik serüveninin çok, çok derinlerindedir.

O, şehrin damarlarında akan kanı, çarşı pazarda yankılanan sesleri, toprak kokan düğünleri, mahalle aralarındaki çocuk şarkılarını kayda geçirir. Yazıyı keşfetmeden önce, eş dost meclislerinde muhteşem bir anlatıcıdır; kelimeleri, zamanın üzeri-

ne işleyen mücevherler gibi işler.

Konya'yı anlatırken yalnızca coğrafyayı değil, zamanı ve ruhu da aktaran bir söz ustasıdır. Onun için şehir bir canlı organizmadır: Sokaklar damarları, büyüklerinden dinlediği hikâyeler/masallar kalbi, hayvanlarıyla konakladığı han geceleri nefesidir.

Bir bakarsınız kınalı gelinlerin mektupları, şiirlere, türkülere konu olur:

“Yine yakmış yar mektubun ucunu

Mektubun gelmiyor yollar kış mıdır?

Mektup yazdım kış idi.

Kalemim gümüş idi”

Bakarsınız bir gün penceresinden dışarıya kulak verirken, komşu amca ile teyzenin tatlı çekişmesini yazıvermiştir:

“Yav Huriye, senin su böreği gine gayış gibi olmuş” der amca...

Teyze ise hazır cevaptır:

“Ööle mi heriiif? Senin dakma diş körelmiş de ondan gayış gibi gelir sana!”

İşte bu küçük sahnede bile, bir şehrin yaşama biçimi, sıcaklığı, samimiyeti saklıdır. Onun yazarlığı, görünmeyeni gözler önüne seren, duyulmayanı kulağa fısıldayan, unutulmanı yürekte yeniden canlandıran bir sihirdir.

Bir yazısında sokaklardan neşyle geçen düğün alayı yankılanır, bir diğerinde avlulara tandır ekmeğinin sıcak kokusu dolar. Kimi zaman bir bayram sabahının coşkulu koşturmacası, kimi zaman Ramazan gecelerinin hüzünlü sükûneti süzülür. Bu ka-

dim şehrin kadınları, oruç gecelerine erişmeli, hoşafı, iman kokulu sofralar kurarlar. Unutulmaya yüz tutmuş lezzetler, onun kaleminde hayat bulur, yeniden sofralara konuk olur.

Onun satırlarında, eski Konya'nın dar sokaklarında çarıklı mahcup babaların sesi yankılanır; tozlu yolların kenarında bahçe duvarlarına tünemiş dedikodular fısıltıyla taşınır evden eve. Geceleri lüks yanan sergilerden yayılan kavun kokusu, mahalle kahvelerinden yükselen tavla taşlarının tıkırtısı, dün yaşanmış gibi canlanır belirir gözümüzde.

Onun kalemiyle bırakırsanız kendinizi şehre; yalnızca taş duvarlardan değil; insan seslerinden, ekmek kokusundan, eski bir ney ezgisinden, yağmur sonrası toprağa sinen sabırlı kokuyla örülmüş bir canlı organizmaya tanıklık edersiniz.

Her hatıra, bir kilim gibi dokunmuştur onun hikâyelerinde:

Bir ilmik çocukluk sevinci, bir ilmik gençlik özlemi, bir ilmik geçmişe duyulan sessiz hürmettir. Onun yazdıklarında yalnızca bir şehrin hikâyesini değil; yitip gitmekten kurtarılan bir hafızanın, unutulmaya direnen bir gönlün destanını okursunuz. Unutulmuş sokak isimlerini, artık söylenmeyen deyimleri, terk edilmiş gelenekleri yazıya geçirirken aslında zamana karşı bir direniş kurar. Onun kaleminde şehir; bir kartpostal değil, yaşayan, nefes alan, büyüyen bir varlık olur.

İsmail ağabeyle yirmi bir sene evvel yayın yönetmenliği yaptığım Memleket gazetesinde tanıştım ben. Gazetenin ilk zamanlarıydı. Annemle aynı köyden olması, aramızdaki hısımlık bağları bir yana, o ilk karşılaşmamızdaki çay sohbetinde sarf ettiği birkaç sıcak cümleyle gönlümde derin bir iz bırakmıştı.

Her gittiği yerde şehri anla-

tan bu adam, engin birikimiyle adeta hayat üniversitesinin hocası gibiydi. Gözlerindeki sıcaklık, sözlerindeki tatlılık, aramızdaki dostluğu kısa sürede yerleştti.

O günden bu yana İsmail ağabey tutkuyla yazdı, yazmaya da devam ediyor. Üç kitabını birlikte yayımladık, yayıma hazır olanlar ve hazırlık bekleyen bir düzine eser, yayıncısını bekliyor sabırla.

Gazeteye geldiğinde şiirleriyle teşrif etmişti bizi. Şairdi İsmail Detseli, “Gönülden Dile Dilden Kaleme” düşmüştü şiirleri. Bir iki üç derken haftada dört gün gazete sayfalarına misafir olan ve sadece okunan değil yazıları kesilip saklanan derya deniz bir yazar olmuştu İsmail ağabey. Emekli olduktan sonra kendini şiire vermişti ama onun şiirinden çok hikaye anlatıcılığı öne çıkıyordu. Konya’nın zengin kültürel dokusunu ve ka-

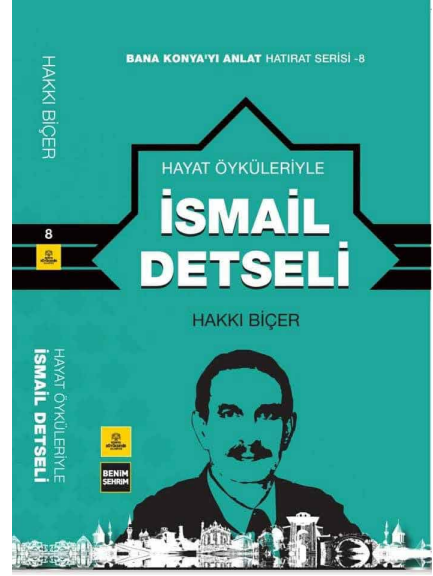
dim folklorunu, her bir kelime-sinde şehrin özünü ve ruhunu barındıran, tıpkı bir ustanın ince bir işçilikle işlediği bir şahe-ser gibi, kendine has zarif üslu-buyla yazıya döküyordu. O yazı-lar ilkin 2010 yılında “Hatırla Ey Şehir” ismiyle ete kemiğe bür-ründü.

Annesinin, ninelerinin ve teyzelerinin anlattığı masallar, onun ruhunda öyle derin izler bırakmıştı ki, o unutulmaz hikâ-yeleri hafızasına bir mücevher gibi işledi. Yıllar sonra, bu ka-dim masallar bir araya gelip iki sene evvel “Konya Masalları” adı altında hayat buldu. Geçmişin tozlu izlerini, kaybolan dostluk-ları, yitirilen zamanları ve unu-tulmuş sevdâ şarkılarını, her ke-limede derin bir hüznle doku-du, “Hayat Öyküleriyle İsmail Detseli” kitabı yirmi senelik ince bir işçiliğin sonunda çıktı.

Şehrin yarınlarında var ola-cak ve yarınki şehri imar edecek insanların; Detseli’nin gazete, dergi yazılarına, sempozyum bildirilerine, konferans-sosyal medya kayıtlarına, yayınlanmış ve yayıncısını bekleyen eserleri-ne bakmaları elzemdir. Çünkü o, herkesin söylediklerinin ötesine giderek dipte, köşede bucakta kalanları bile bize hatırlatan anılar biriktirdi.

Yalnızca satırlara değil, satır-ların ötesinde yaşayan bir ruha hayat veriyor. Ağabeyim yazdık-ça, Konya onun kaleminde bir hatıraya, zamansız bir şarkıya, sönmeyen bir kandile dönüşü-yor. Yalnızca anıları kayda geçir-miyor; bir medeniyetin sessiz damarlarını, sabırla geleceğe ta-şıyor.

Ve bir gün... Zamanın bütün

izleri silip yok saydığı anlarda, bu şehirde yaşamış olanların ha-tıralarını bulacağız. Çünkü on-lar, yalnızca toprakla örtülmüş bedenler değil, kalemle yazılmış yüreklerde, sevdalı ruhlarda, bi-rer ölümsüz hatıra olarak kala-caklar.

Ve şimdi... Zaman usulca si-linse de sokakların taşlarından, anıların buğusu dağılsa da pen-cerelerden, İsmail Detseli’nin kelimeleri ince bir sabırla ördü-ğü o görünmez köprüde hâlâ yü-rümeye devam ediyoruz. Her hatıradâ bir nefes, her satırda bir kalp atışı saklı... O, unutulan zamanların kapısını aralayıp, içeriye sevdanın, vefanın, insan sıcaklığının ışığını bıraktı. Bizler de her sayfada, her yazıda, her cümlede biraz daha kendimizi, biraz daha kaybettiğimiz şehri buluyoruz.

Unutulacak her şey için bir hatırlayan kaldıysa, o İsmail Detseli’dir. Allah ömrüne bere-ket versin.

Ve şehir, onun kaleminde kı-yamet saatine kadar yaşayacak.

Ömer Lütfi
ERSÖZ

GÖNÜL DOSTU ŞAİR, YAZAR İSMAİL DETSELİ AĞABEYİME İTHAFEN

Geçmiş günümüze çok özel ve güzel bir şekilde aktaran değerli büyüğüm İsmail Detseli ağabeyimle tanışıklığım çok uzun yıllar öncesine dayanmaktadır. Gönül dostu İsmail Detseli Ağabeyim; Anadolu İman, irfan sahibi, maziden atıye değerlerimizi büyük bir ustalıklarla aktaran yazar, şair bir halk adamıdır. Aynı coğrafyanın, yakın yörenin insanları olarak aynı değerlerle mücehhez olmamız sebebiyle birbirimizi sadece ve sadece Allah (c.c.) rızası için seven kişileriz. Rabbimiz, kardeşliğimizi dünya ahiret daim eylesin.

Muhterem ağabeyimiz İsmail Detseli ile birçok birlikteliğimiz olmuştur. Kısaca ifade etmek gerekirse; birçok seyahatte, konferanslarda, Şiir şölenlerin-

de birlikte bulunduk ve bazı hoş hatıralarımız oluştu. Hatıralarımızdan birkaç tanesini aktarmak istiyorum.

İlk olarak 2010 yılında yayınlanmış olan ‘Damıtılmış Damlalar’ kitabım için Memleket Gazetesindeki köşesinde beni çok mutlu eden güzel bir yazı yazmıştır. Bahse konu köşe yazısını kitabımın 2. ve 3. baskılarına ekledim İnşâAllah tüm baskılarında da olacak. Şimdi de o yazıyı siz değerli okuyucularımıza aktarmak istiyorum:

“Damıtmak nedir?

Damıtmak ince ince nüfuz etmektir... Benim yaşımdan itibaren köyümde, yöremde, duyup, dinleyip, gönlümde yer ettiği şekli budur. Yağmur damlası vardır şapır şapır yağar... Suda

TEYAD
CUMA SOHBETLERİ

KONYALI ŞAİRLERDEN ŞİİR ŞÖLENİ

Ö. LÜTFİ ERSÖZ - İSMAİL DETSELİ - KAZIM ÖZTÜRK - OSMAN UZUNKAYA - TAYYAR YILDIRIM

Merhaba
Akademik Sayfalar

yakamozlar oluştururken Çabucak kaybolur... Toprağa sert düşmesi ile düştüğü yerde yüzeysel sertlik oluşturur, içeri nüfuz etmeyince pek fazla fayda sağlamaz. Ya damıtılırsa, yavaş yavaş nüfuz ederse? İşte o damıtılmış bir damladır ve her şeye faydalıdır. Örneğin; insan kalbine damıtılan sevgi damlası orada büyük sevgi ve Kalıcı dostluklar oluşturur. Örneğin rahmetli anacığım bir büyük kazan süte iki üç damla maya çaldı, yani damıttırdı da onun süte nüfuz etmesi ile bir kazan peynir elde ederdik. Sanatçılar suya bir damla boya damıtıyor da ondan göz alıcı desenli ebrular elde ediyorlar. İşte damıtmak, gerek insan ruhuna gerek eşyanın insandan aldığı gönül ruhuna damla damla damıtılırsa birçok güzellikler, sevgiler, dostluklar elde edilir.

Bunları niçin yazıyorum: Sevgili gönül dostum, yöremizin yetiştirdiği Bürokrat, Konya Büyükşehir Belediyesi Otogarlar Müdürü Sayın Ömer Lütfi ERSÖZ kardeşimin çıkarmış olduğu, benim için 'gönüllere işleyen' anlamı Taşıyan 'Damıtılmış Damlalar' kitabını yakın zaman

önce zatım için imzalayıp bıraktığı TYB Konya Şubesi binasından aldım. Öyle içten ve akıcı okunuşu vardı ki, sormayın... Uykularıma dur

Diyebilecek kadar etkileyici idi. Okudum okudum... Eline, diline, gönlüne sağlık Ömer Bey kardeşim... Kitabınız hayırlı olsun... Yeni yeni kitaplarınızı görmek dileği ile sevgiler sunuyorum."

İkinci olarak ise; Türkiye Yazarlar Birliği Konya Şubesi'nin her yıl farklı bölgelere yazarlarla birlikte düzenlemiş olduğu sosyal etkinlikler kapsamında Temmuz 2012 Yılında Bursa ve Çanakkale'ye birlikte gezimiz olmuştu. Çanakkale şehitlerimizin huzurunda duâyı yapmak bize nasip oldu. Gezinin her aşamasında sohbetler eder, şiirler okurduk. Kendisine şiir okuma sırası gelen İsmail Ağabey, o gezide doğaçlama kalemeye aldığı kendi şiirini benim okumamı istediler. Bende ekte sunduğum Şiirini büyük bir coşku, heyecan ve aşkla okudum. Kendileri sağ olsunlar Ömer'im şiirim senin sesinle hayat buldu demişti. Şiiri ekte sunuyorum:

ÇANAKKALE VE ANADOLU'M

Gelincikler açmış gövde yeşil
gül kırmızı

Ey şehit oğlu minnetle anın ata-
nızı

Vatan için can verir Türklerin
oğlu kızı

Gurur duy Türk ırkıyla sen
güzel Anadolu'm

Kan döktük gül bitirdik her
karış toprağında

Türk İslam imzası var her bit-
ki yaprağında

Tarih akıyor bakın çağılayan
ırmağında

Bin yıllık ata yurdum sen gü-
zel Anadolu'm

Bastığın yeri tanı şehit var her
adımda

Onlar yerini almış cennetin
üst katında

Her haneden şehit var bu va-
tan toprağında

Seni düşmana çiğnetmem öz
vatan Anadolu'm

Şu yarımada için yüz binler
şehit vermiş

Öyle çetin bir savaş mermi
birbirine girmiş

Ordu İslam ordusu Allah da
yardım etmiş

Çanakkale hiçbir zaman geçil-
mez Anadolu'm

Marmara denizi Çanakkale de
yol bulur

Bu denizin dalgası kıyıya na-
zik vurur

Bilir hızlı çarparsa şehidi rahat-
sız olur

Havası ve suyuyla cennettir
Anadolu'm

Kazılmaz dar gelmeyen mak-
beri şehit 'ine

Vatan nuru nakşolmuş onla-
rın kemiğine

Muhtaç midesi aş, tüfek ise
mermiye

Yedi düvelle savaş senin için
Anadolu'm

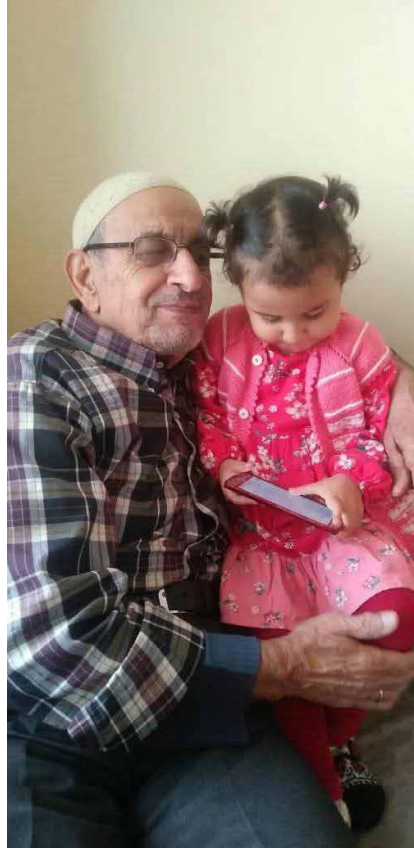
Can arayıp düşündüm savaş
siperlerinde

Ard arda şehit düşmüş Meh-
met'im cephelerde

Kimi Anzak kimi Hindu top-
lama askerle

Aylarca çarpışmış atalarım
Anadolu'm

15 Haziran 2012

Üçüncü olarak aktarmak istediğim hatıram ise; Tüm eğitim ve yardımlaşma derneği bünyesinde organize edip oturum Başkanlığını yaptığım Konyalı şairlerden şiir şöleni programında, İsmail Detseli Ağabey ile birlikte olmuş, ilk sözü kendilerine tevdi ettiğimde doğaçlama olarak çok çok önemli verdiği Mesaj:

Besmeleyle başlayalım biz söze

Konyalı şairler bakalım neler söyleyecek size.Eline diline beline sahip ol bu hayatta. Asla kimse hakkında iftira dedikodu yapma.Sakin bir hayat yaşa dünyada hatır kırma.Can dostlarımızla sohbetimiz var bugün TEYAD'da. Dedikten sonra 'Seviyorum Konya'yı' isimli şiirini okudu;

SEVİYORUM KONYA'YI

Seviyorum yaşıyorum Konya mı?
Verseler de istemem şu dünyayı
Akyokuş'a dikiyorum aynayı
Kuş bakışı seyrediyorum Konya yı

Pazarında ayvası var narı var
Sohbetlerde kahvesi var çayı var
Kış günleri bolca yağan karı var
Yaşayarak seviyorum Konya yı

Konya tahıl ambarıdır dünyanın
Ana yatağıdır etlik hayvanın
Yaylasında koyun kuzu yaymanın
Hasretiyle seviyorum Konya yı

Gündüz bol sıcağı gece ay ı var
Otuz bir ilçesi birçok köyü var
Buğdayı var pancarı var unu var
Şükrederek seviyorum Konya yı

Her gün her semtinde vardır pazarı
Mevla'm üzerinden alsın nazarı
Hacı fettah musalla üçler mezarı
Düşünerek seviyorum Konya yı

Konya'mın bağrında çoktur yatır
Hepsinin dünyaca vardır hatırı
Dünyayı Mevlana'm beri getirir
Dua edip seviyorum Konya yı

Üretim yapıyor fabrikaları
Her semte verilmiş tatlı suları
Yer altında saklı tarih sırları
Beğenerek seviyorum Konya yı

Meramında tavus baba türbesi
Mevlana'nın Cemel Ali dedesi
Mucizedir ateş BAZ-I velisi
İçin için seviyorum Konya yı

Konyalının içinde Konya özü var
Ruha gıda veren sazı sözü var
Ormanı var dağları var düzü var
Çok değerli seviyorum Konya yı

Kış günleri kurulurdu barana
Hasret kaldık meramdaki bağlara
Üstatlarım mızrap vurur sazlara
Hayal edip seviyorum Konya yı

Cıvı cıvı Konya mızın meramı
Meramın dünyaya yayılmış namı
Yeter şair açma derin yaramı
Yaşayarak seviyorum Konya yı

Ozan İsmail de Konya yı över
Bu şehir her türlü övgüye değer
Ne mutlu bana ki yaşadığım yer
Konyalıyım seviyorum Konya yı

24 EYLÜL 1996

Ayrıca: Cenneti bul Cenneti, Şeriat yol demektir bu öfke kin ne diye, Demedim mi gibi harika şiirlerini de okudular. 28 Şubat günlerinde yazdığı Şeriat isimli şiirinden bir beytini aktarmak istiyorum.

Kahrolsun Şeriat diyenler bilmem kimin uşağı,

Dininden koparmak istiyor bugünkü genç kuşağı,

Değerli ağabeyim İsmail Detseli; 1945 yılında Konya/Meram'a bağlı eski adı Kilistra yeni adı Gök yurt olan şirin Tarihi bir köyde Dünya'ya gelmiştir. Çok fakir bir ailenin ikinci çocuğu olarak hayatın tüm zorluklarını yaşamış ve sıkıntılarını, acılarını iliklerine kadar hissetmiş ilkokulu köyünde tamamlamış bir büyüğümüzdür. Merhum babası kemik veremi tedavisi gördüğü Eğridir kemik hastanesi dönüşünde bir arkadaşının hediye ettiği 'Kerem ile Aslı' kitabı İsmail Ağabey'in hayatının dönüm noktasını teşkil etmiş şiir yazma ka-

biliyetini o günlerden başlayıp geliştirmiştir. Uzun yıllar çalıştığı Medaş'tan 1994 yılında emekli olmuştur. Doğumunun 80. Yılına özel çıkarılacak sayı için Hasan Yaşar kardeşim İsmail Ağabey ile ilgili bir yazı yazar mısın dediğinde tabi ki severek yazarım dedim. Vesile oldukları için Hasan Yaşar kardeşime ve emeği geçenlerin her birine gönülden kalbi şükranlarımı sunarım.

Şair İsmail Desteli Ağabey'in çok sayıda yayınlanmış Makaleleri bulunmaktadır. Eserleri: Gönülden Dile Dilden Kalem'e (şiir), Hatırla Ey Şehir (Konya folkloru), 2023 de Karatay Belediyesi tarafından basılan Konya masalları ve 2023 de Konya büyükşehir belediyesi tarafında yayınlanan Bana Konya'yı anlat serisi İsmail Detseli yaşam öyküleri bulunmaktadır.

Rabbimiz, değerli büyüğümüze ve bizlere hayırlı bereketli güzel uzun ömürler lütfeyesin. Sıhhat ve afiyetler dilerim.

SÖZÜN VE GÖNLÜN USTASI İSMAİL AĞABEY

Onunla ilk karşılaşmamız bir şiirin dizesi gibi aklıma düşer her defasında. Türkiye Yazarlar Birliği'nin "Yazacak Çok Şeyimiz Var" programları vesilesiyle yollarımız keştiğinde, ben bir yolcuydum; o ise sanki o yolların kendisiydi. Gezi otobüslerinin gölgesinde, medeniyet izlerinin peşinde koşarken, bir anda susar herkes, İsmail Detseli konuşmaya başlardı. Konuşmazdı aslında, kelimeleri bir destan gibi önümüze sererdi. Öyle bir hitabet ki, her sözcük diz çökerdi onun sesinde.

O, Konya'nın gür sesi, dağ köylerinin rüzgârıdır. Bir beyefendiliğin timsali olarak yer eder hafızalarda. Sade görünür ama sade değildir; o sadeliğin ardında yüzyıllık bir hafıza, destanların ve ağıtların yoğrulmuş hali saklıdır. Konya'nın Çelebisi derken bu toprakların bin yıllık edep mirasını, söz terbiyesini, gönül estetiğini kastederiz. Bu nitelemeyi hak eden birine rastlamak zordur, ama İsmail Detseli bu unvana doğuştan layıktır.

Gezilerde herkes bir şeyler anlatır, ama İsmail Abi konuştuğunda zamanın yavaşladığını hissedersiniz. Bir bakarsınız, Kilistra'nın taşlarına sinmiş hikâyeleri gözünüzde canlandırır; bir bakarsınız, dedesinin getirdiği "Kerem ile Aslı" kitabıyla ruhuna serpilen şiir aşkını dil-

lendirir. Onun her cümlesi hem yaşanmıştır hem de yaşatır. Geçmişin küllerinden bugüne bir ışık uzatır gibi...

Onunla vakit geçirmek, sadece bir insanı tanımak değil, Anadolu'yu tanımaktır. Bir nevi yaşayan Konya Ansiklopedisidir kendisi. Konya Bölge Yazma Eserler Kütüphanesi'ndeki derslerden İkinci Sohbetleri'ne, pişmaniye çekimlerinden "Bana Konya'yı Anlat" programlarına kadar her mecrada, bir arif gibi söz söylemiş; bir halk adamı gibi kalbe hitap etmiştir.

Ama sadece anlatıcı değildir İsmail Detseli; o, anlatının kendisidir. Çocuk yaşta çobanlık yaparken, dağ başında ağlayan bir çocuğun gözyaşlarında da, Kur'an kurslarında gizlice harf öğrenen bir yüreğin heyecanında da onun hikâyesi vardır. Gaz lambasında kitap okurken gördüğü rüya, belki de onun şairliğe adım atışının metafizik işareti. O rüyada içtiği yeşil su, şiirin ta kendisidir belki de...

Bugün geriye dönüp bakınca, onun gibi insanların çağımızda neden bu kadar azaldığını daha iyi anlıyorum. Çünkü İsmail Abi, sadece yaşamamış; taşıdığı değerlerle yaşamaya hepimize örnek olmuş bir irfan eridir. Şiirlerinde aşk vardır, hasret vardır ama en çok da Anadolu vardır. "Gönülden Dile, Dilden Kaleme" derken gönlün ne olduğunu, ka-

lemin neyi taşıması gerektiğini bizlere anlatır. Çünkü onun kalemî, sadece mürekkep değil, dua taşır, hatıra taşır, ibret taşır.

Onunla birlikte gezerken yollar hiç bitmesin isterdim. Çünkü o yolculuklarda, hem tarihin taşları arasında yürürdük hem de kelimelerin inci gibi dizildiği bir şiirin içinde. Her durakta bir tebessüm, her molada bir hatıra, her şiirinde bir öğüt olurdu. Gençlere örnek olurdu; yaşlılara eski günlerin ne güzel yaşandığını hatırlatırdı.

Bugün İsmail Detseli 80'ine ayak bastı 90'ına merdiven dayadı. Ama yaşı sadece bir rakamdan ibaret. Onun sözleri hâlâ taze, fikirleri hâlâ dinç, yüreği hâlâ ilk yazdığı şiir kadar canlı. Onu tanıyan herkes bilir ki; bu topraklar, böyle bilge bir adamı bağrında taşıdığı için bereketlidir. Onunla yürüyen herkes,

Konya'yı bir kez daha sever; Anadolu'yu bir kez daha anlar.

Ben de şükrediyorum ki onunla aynı yolu yürümüşüm, aynı sohbetin halkasında oturmuşum. Her kelimesinden bir dua süzülür gibiydi. Her bakışında bir tevazu saklıydı. Her hatırası bir dua hükmündeydi.

İsmail Detseli... Bir isim değil sadece. Bir söz medeniyeti, bir gönül dünyası, bir şiir ülkesidir.

Ve ben diyorum ki:

Bu topraklarda hâlâ sözü dinlenen bir ozan varsa,

Suyu anlatırken bile şiir olur dilden çıkan,

Bir köyden bir memlekete hikâyeler taşırsa,

Bilin ki o, İsmail Detseli'dir;

Sözün hakkını veren, susmanın da kıymetini bilen adamdır.

Nice yıllara İsmail Ağabey.....

İSMAİL DETSELİ

Anadolu kilimleri; Anadolu kadınlarının hasretlerini, sevdalarını, kavgalarını, kırgınlıklarını, hayallerini, olayları, varlıkları ilmek, ilmek işledikleri kültür değerlerimizdendir. Anlatılır ki; Gülek Boğazı civarında bir Yörük çadırında kilimlerin dilini bilen biri misafir olur. Yörük beyi misafirine ikramda bulunur. Sohbet esnasında söz işlenmiş kilime gelir. Misafir sorar:

- Bu kilimi kim dokudu beyim?
- Kızım... Gelin olan kızımın yadigârı.
- Kıza yazık etmişsin! – der Yörük Beyi.
- Kızın hem başkasını seviyor-muş, hem de verdiğin adam yaşlı biriymiş.

Bu Yörük Beyi'nin yıllardır sakladığı sırrıdır

- Sen kimsin, nereden biliyorsun?

Misafir, kilimi altlarından çeker, tek tek bütün hadiseyi sembollerle anlatır. Kilim dilini bile-ne bütün sırlarını anlatır.

İsmail Detseli Ağabeyim, bir Anadolu hassaten bir Konya kili-midir. Dilini bilene gönlüne girebi-lene güçlü hafızası, mahalliliğini kaybetmeyen buram buram mu-habbet diliyle detayı atlamadan, unutmadan, hatırdan çıkmayacak şekilde hissederek Konya'yı anla-tır.

Türkiye'de 1930'lu yıllardan 1980'lere kadar olan nesil, ilginç

bir nesildir. Bunlar, koltukta bile bacaklarının birini altına almadan oturmazlar. Bozlak, uzun hava, barak ve arguvan ağzı türkü din-lerler. Bunların doğum tarihleri olaylarla ifade edilir. Kimi arpalar biçilirken, kimi koç katımında, kimi yayla vaktinde doğmuştur. İsmail Detseli 1945 yılında pata-tesler sökülürken Konya Meram'a bağlı Kilistra'da (Gökyurt) doğ-muş. Kendisi bunu şöyle ifade edi-yor: "Nüfusa kaydedilişim ayrı bir muamma. Konya'nın Hatıp Ma-hallesi o zamanlar civar köylerin nahiyesiydi. Bizim köye de takribi 40-45 km uzaklıktaydı. Yol yok, vasıta yoktu. Babamın samimi bir arkadaşı 1947'de askere giderken, babam da beni nüfusa yazdırması-nı ondan rica eder. O adam tahmi-ni bir gün vererek, bir iki yıl gecik-me ile nüfusa kaydımı yapar. Şim-di bilinen resmi doğumum 01.10.1945'tir."

Aile kökeni Detse, İlyasbaba-tekke, Tulası köyleri. Dedemiz salgın hastalık sebebiyle sağ kalan torununu Ayşe'yi alıp Kilistra'ya yerleşmiş.

Sorup soruşturan, meraklı bir karakter, güçlü bir hafıza ile kendi-sini ifade eder:

"üç yaşından sonraki hadiseleri bir bir hatırlıyorum." Kıt imkânlar, dar bir çevre ama her şeye rağmen gelenek onu besliyor. Aşık Garip, Karacaoğlan, Sürmeli Bey, Şah İsmail, Kerem ile Aslı... Baba dostu Kütahyalı Ahmet Bey'in verdiği

kerem ile Aslı, o göz saflığı ve samimiyeti ile okuduğu bu ilk kitap beraberinde özel bir rüya getirir.

İsmail Detseli Bey rüyasını şöyle anlatır:

“İki aksakallı derviş, bir de uşak kılığında bir adam üç kişi, üç binitli yani hayvanlarla geliyorlardı. Binmişler, dünyada eşi benzeri olmayan garip mahlûklardı. İhtiyarlar hayvanlara binmiş, vaziyette; uşak tipli olan da boş bir hayvanı yularından çekiyordu.

Beni o boş hayvana bindirdiler. Yola revan olduk. Ben korktuğumdan hiçbir şey söyleyemiyordum. Onlar kendi aralarında konuşuyorlardı. Köyümüzün 5-6 kilometre kadar uzağında, suyu olmayan ardıc ve meşe ağaçlarının olduğu bir yere Oğlakkoyağı'na geldik, burada mola verdiler. Hayvanlardan indiler. Bana bir şey isteyip istemediğimi sordular. Susadığımı söyledim. Sadece ağaçtan oyma bir maşrapa ile karadut veya vişne şurubu gibi bir şurup verdiler. Kana kana içtim o şerbetten.

“Haydi gidiyoruz” dediler.

Beni elimden tutup yerden kaldırdılar. Tam hayvana bineceğim sırada,

“Ben annemi istiyorum, anne-

me gideceğim” diye ağlamaya başladım.

“Bu rüyamı hiç söylemedim. Çünkü babam kızacak diye korkuyordum. Bu rüyadan sonra bende bazı değişiklikler hâsıl oldu, olaylar karşısında yaşımdan büyük işler yapmaya, dikkat çeken sözler söylemeye başladım. Konuşmalarım insanları etkiliyordu.”

1957’de ilkokul biter. Hayat okuluna İzmir’de başlar, İstanbul, Ankara, Konya’da devam eder. Anne ve babasının ısrarı ile köye döner. 1971, 14 Şubat günü görücü usulüyle Esma Hanım’la evlenir. Üç erkek, dört kız toplam yedi çocuk sahibi olur. Önce köyde köy kâtipliği, daha sonra TEK (Türkiye Elektrik Kurumu)’de şoför olarak görev alır. 1994 yılında bu kurumdan emekli olur.

1995’ten itibaren çeşitli gazete ve dergilerde yazılar yazmaya başlar.

Bir rüya ile başlayan âşıklık hâli, şair olarak yıllar içinde ürününü

“Gönülden Dile Dilden Kalem” adlı şiir kitabıyla verir. Daha sonra bu verimlilik:

“Hatırla Ey Şehir – Biz Çıkalım Kerevetine Konya Masalı” ile devam eder.

İsmail Detseli Bey'in eserlerini okurken bazen bir meddahla, bazen gönül dünyası zengin bir şairle, bazen birinci sınıf tanımlamalar yapan kalem erbabı ile karşılaşmaya hazır olun. Şiirleri tarihe not düşen belgesel niteliğinde burcu burcu Anadolu kokar. Edebiyatçı olarak ilk sevgilinin buluşması anını:

“Delicesine” bir aşka şahitlik etmişler.

O gece her şey süt liman olmuş.

Zaman durmuş, su şırıltısı durmuş, ay gözünü kırpmış, vahşi hayvanlar bile ses çıkarmamış ve o gece iki aşığa adeta bir düğün yapmış.

Çingene kızı Raça'yı:

“Çok güzel, sarı saçlı, topuklarına kadar inen, al yanaklı, mavi gözlü, uzun boylu, atik, canlar canı bir kız Raça” diyerek anlatırken, Çingene Sadık'la konuşmayı bir meddah tadında resmeder:

— Ne yaptın Sadık, kolayladın mı epeyce?

— Bitmek üzere Osman Ağa!

— Yalnız bu gün burada kalacaklar, yapılanlar gece geçerse kasnağı bozar, ben onları çarmıhta tutacağım.

— Bu ara benim İsmayıl'a da öğrettin mi?

— O zaten biliyor işi Osman Ağa.

— Sen bu oğlanı bana versene.

— Vereyim, karşılığında ne verecen?

— Aha şu kınalı kızı vereyin, olur mu?

Şiir dediğinizde İsmail Detseli değme halk şairlerine taş çıkartır. Bir gelini tanımlarken;

“Mâh yüzüne baktım yıldız sönmüyor

Leblerinden bal damlayıp akıyor

Önünde gergefi halı dokuyor

Taştan taşa sekisini görmeli gelin.”

Bir başka şiirinde gönül sultanına seslenir;

“Selamını kesme ne olur

Kinler gider sevgi kalır

Gülüşünden huzur bulur

Sen hep gül gönül Sultanım,

Döner Konya'ya seslenir:

Selçukludan, Osmanlıdan

Kervansarayından, hanından

Ulu yatır Mevlâna'dan

Feyz alır Konya da Konya'da.”

Konya kültür dünyasının vazgeçilmezi İsmail Detseli Konya Aydınlar Ocağı, Kilsitralılar Derneği, Türkiye Yazarlar Birliği Konya Şubesi, Konya Fikir ve Sanat Adamları Derneği üyesidir ve Konya ve Türk kültürüne hizmete devam etmektedir. Kendisine hayırlı uzun ömürler diliyorum.